

2026
Political Science
UGPSDS 404

UGPSDS404/26

মানৱ অধিকাৰৰ বোধ
Understanding Human Rights
Full Marks: 60
Time: 2½ Hours

(The Figures in the margin indicate Full Marks for the Question)

নিৰ্দেশ অনুসৰি তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া –

1×10=10

Answer the following questions as directed:

1. আধুনিক মানৱ অধিকাৰৰ ভেটিস্বৰূপ দস্তাবেজ হিচাপে তলৰ কোনখনক গণ্য কৰা হয়?

Which among the following is regarded as the foundation document of modern human rights?

a) মেগনা কাৰ্টা	Magna Carta
b) মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণা	Universal Declaration of Human Rights
c) বিল অৱ ৰাইটছ	Bill of Rights
d) জেনেভা কনভেনচন	Geneva Convention

2. প্ৰথম প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰসমূহে মূলতঃ কিহৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়ে?

First-generation human rights mainly emphasize:

a) অৰ্থনৈতিক সমতা	Economic equality
b) নাগৰিক আৰু ৰাজনৈতিক স্বাধীনতা	Civil and political freedoms
c) পৰিৱেশ সুৰক্ষা	Environmental protection
d) সাংস্কৃতিক পৰিচয়	Cultural identity

3. কোনটো প্ৰজন্মৰ অধিকাৰত উন্নয়ন আৰু শান্তিৰ অধিকাৰ অন্তৰ্ভুক্ত আছে?

Which generation of rights includes the right to development and peace?

a) প্ৰথম প্ৰজন্ম - First generation	b) দ্বিতীয় প্ৰজন্ম - Second generation
c) তৃতীয় প্ৰজন্ম - Third generation	d) চতুৰ্থ প্ৰজন্ম - Fourth generation

4. মানৱ অধিকাৰত 'সাৰ্বজনীনতাবাদ' ধাৰণাটোৰ অৰ্থ হ'ল:

The concept of Universalism in human rights means:

a) ধৰ্ম অনুসৰি অধিকাৰবোৰ ভিন্ন হয়

Rights differ according to religion

b) অধিকাৰসমূহ সকলো মানুহৰ ক্ষেত্ৰতে সমানে প্ৰযোজ্য হয়

Rights apply equally to all human beings

c) অধিকাৰসমূহ ৰীতি-নীতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে

Rights depend upon customs

d) অধিকাৰসমূহ কেৱল ৰাষ্ট্ৰইহে প্ৰদান কৰে

Rights are granted only by the state

5. তলৰ কোনটো এক সামাজিক অধিকাৰ?

Which among the following is a social right?

a) ভোটদানৰ অধিকাৰ

Right to vote

b) শিক্ষাৰ অধিকাৰ

Right to education

c) সম্পত্তিৰ অধিকাৰ

Right to property

d) ৰাষ্ট্ৰীয়তাৰ অধিকাৰ

Right to nationality

6. ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শিশু অধিকাৰ চনদ (UNCRC) ৰ অধীনত এজন শিশুৰ আইনী বয়স কিমান?

What is the legal age of a child under the UNCRC?

7. বন্ধকী শ্ৰমিক কি?

What is bonded labour?

8. আভ্যন্তৰীণ স্থানচ্যুতি মানে কি?

What is internal displacement?

9. ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শৰণাৰ্থী চনদ কোন বছৰত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?

In which year was the UN Refugee Convention adopted?

10. সংখ্যালঘুৰ অধিকাৰ বুলিলে কি বুজায়?

What is meant by minority rights?

তলৰ যিকোনো পাঁচটাৰ চমু টোকা লিখা

6×5=30

Write short notes on any five of the following:

11. মানৱ অধিকাৰৰ ঐতিহাসিক উৎপত্তি আৰু ক্ৰমবিকাশ ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the historical origin and evolution of human rights.

12. মানৱ অধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত সাৰ্বজনীনতাবাদৰ ধাৰণাটো ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the concept of Universalism in human rights.

13. প্ৰথম প্ৰজন্মৰ মানৱ অধিকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Discuss the First Generation of Human Rights.

14. মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণা (UDHR) ৰ তাৎপৰ্য ব্যাখ্যা কৰা।

Explain the significance of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR).

15. ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শিশু অধিকাৰ চনদৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the major features of the UN Convention on the Rights of the Child.

16. আশ্ৰয়প্ৰাৰ্থী আৰু ৰাষ্ট্ৰহীন ব্যক্তি কোন ? তেওঁলোকৰ আইনী আৰু মানৱ অধিকাৰৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰা।

Who are asylum seekers and stateless persons? Briefly discuss their legal and human rights challenges.

17. নাৰীৰ বিৰুদ্ধে সকলো ধৰণৰ বৈষম্য দূৰীকৰণ চনদ (CEDAW) ৰ প্ৰধান ব্যৱস্থাসমূহ চমুকৈ আলোচনা কৰা।

Briefly discuss the major provisions of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW).

তলৰ যিকোনো দুটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়া –

10×2=20

Answer any two of the following Questions:

18. মানৱ অধিকাৰৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু মানৱ অধিকাৰৰ তিনিটা প্ৰজন্মৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মকভাৱে আলোচনা কৰা।

Define Human Rights and critically discuss the three generations of human rights.

19. পিতৃতান্ত্ৰিক সামাজিক গাঁথনিৰে নাৰীৰ অধিকাৰ উলংঘনত কেনেকৈ অৰিহণা যোগায়, সেই বিষয়ে সমালোচনাত্মকভাৱে পৰীক্ষা কৰা।

Critically examine how patriarchal social structures contribute to the violation of women's rights.

20. সামাজিক ন্যায় আৰু অন্তৰ্ভুক্তিমূলক গণতন্ত্ৰৰ এক অপৰিহাৰ্য উপাদান হিচাপে সংখ্যালঘুৰ অধিকাৰসমূহ বিশ্লেষণ কৰা।

Analyse minority rights as an essential component of social justice and inclusive democracy.

21. সমসাময়িক সমাজত বন্ধকী শ্ৰমিক প্ৰথা বৰ্তি থকাৰ বাবে দায়ী প্ৰধান সামাজিক-অৰ্থনৈতিক কাৰকসমূহ পৰীক্ষা কৰা।

Examine the major socio-economic factors responsible for the persistence of bonded labour in contemporary societies.
